

Beleid Provincies aardkundige waarden en aardkundige monumenten

23-10-2017

Algemeen:

Er is geen landelijke wetgeving met betrekking tot aardkundige waarden. Sommige provincies hebben hun ambities ten aanzien van aardkundige waarden opgenomen in een structuurvisie, streekplan, Provinciale omgevingsverordening (POV) of iets dergelijks. Deze invulling verschilt dus per provincie. Ook op gemeentelijk niveau wordt vaak een eigen invulling gegeven aan de provinciale ambities.

Provincie Utrecht:

De provincie Utrecht schenkt relatief veel aandacht aan het aardkundig erfgoed in de provincie. In 1992 werd in Utrecht op beleidsgebied hieraan voor het eerst systematisch aandacht besteed, middels het Beleidsplan Natuur en Landschap provincie Utrecht. In 1995 heeft de Provincie het eerste aardkundig monument van Nederland benoemd.

De aardkundige waarden in de provincie Utrecht worden inmiddels beschermd via het ruimtelijke beleid. In de Herijking 2016 van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie is hierover het volgende opgenomen:

Aardkundige waarden vormen het structurerende reliëf in het Utrechtse landschap. We richten ons ruimtelijk beleid hiervoor dan ook op het behouden en beschermen van aardkundige waarden als drager van de identiteit van het Utrechtse landschap. Aardkundige waarden stellen wij waar mogelijk veilig. Als voorgestelde ruimtelijke ingrepen botsen met de aardkundige waarden in een gebied is een gedegen afweging tussen de ruimtelijke ingreep en het behoud van de aardkundige waarden nodig.

De regels voor de aardkundige waarden zijn opgenomen in de Herijking 2016 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening. De belangrijkste regels zijn:

- *Een ruimtelijk besluit voor gronden die zijn aangewezen als 'aardkundige waarden' bevat bestemmingen en regels ter bescherming van de in het plangebied aanwezige aardkundige waarden.*
- *De toelichting op een ruimtelijk besluit voor gronden die zijn aangewezen als 'aardkundige waarden' bevat een beschrijving van de in het plangebied aanwezige aardkundige waarden, de daaraan toe te kennen waardering, het door de gemeente te voeren beleid ter zake en de wijze waarop met de aardkundige waarden in het plan wordt omgegaan.*

De aardkundige waarden waarop provinciaal beleid en regels betrekking hebben, zijn in kaart gebracht. Via de website van de provincie (<https://webkaart.provincie-utrecht.nl/viewer/app/Webkaart?bookmark=984cd910049c414585e03a2de1ba47d9>) is veel achtergrondinformatie te vinden.

Sommige aardkundige waarden zijn zo bijzonder, dat ze de status van aardkundig monument hebben gekregen. De aardkundige monumenten hebben een drieledig doel. In de eerste plaats het veilig stellen van de aardkundige waarden van de monumenten. In de tweede plaats zijn ze bedoeld om de desbetreffende grondeigenaren te laten beseffen dat er ook een niet-levende natuur bestaat en dat ze trots mogen zijn op hun bezit. In de derde plaats wordt het geïnteresseerde publiek de mogelijkheid geboden om kennis te maken met het aardkundig erfgoed.

De aardkundige monumenten van de provincie Utrecht in het gebied van het Geopark Heuvelrug i.o. zijn:

- Grebbeberg (Rhenen) – Zuidelijkste stuk van de stuwwal Utrechtse Heuvelrug
- Lange en Korte Duinen (Soest) – Stuifduinen op de Utrechtse Heuvelrug
- Zwerfsteneneiland (Maarn) – Afgraving met zwerfsteencollectie op de Utrechtse Heuvelrug
- Oostbroek en Niënhof (Zeist, De Bilt, Bunnik) - Oude rivierbeddingen Kromme Rijn
- Plantage Willem III (Elst) – Sneeuwsmeltwaterdal op de Utrechtse Heuvelrug
- Waaien (Eemland) – Wielen langs de dijken van de Eem

Bronnen:

Herijking 2016 van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (paragraaf 5.3):

https://www.provincie-utrecht.nl/publish/pages/194550/prs_2013-2028_herijking_2016.pdf

Herijking 2016 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (artikel 1.9):

https://www.provincie-utrecht.nl/publish/pages/194550/prv_2013_herijking_2016.pdf

Achtergrondinformatie over de aardkundige waarden (klik op de waarde):

<https://webkaart.provincie-utrecht.nl/viewer/app/Webkaart?bookmark=984cd910049c414585e03a2de1ba47d9>

Provincie Noord-Holland:

Het beschermen van aardkundige waarden is een van de speerpunten van het provinciale landschaps- en bodembeschermingsbeleid in Noord-Holland. De provincie heeft in 2003 een lijst van te beschermen gebieden (80) vastgesteld, die extra planologische bescherming krijgen. In 2004 zijn in totaal 17 van de 80 gebieden aangewezen als [aardkundig monument](#).

[Provinciale milieuverordening](#) (PMV)

In de Provinciale Milieuverordening worden de gebruiksbepalingen aangegeven voor de aardkundige monumenten. De 17 'Aardkundige Monumenten' genieten een hoge mate van bescherming via de (PMV) en mogen alleen ontwikkeld worden als het ten goede komt aan de aardkundige kwaliteit (bijvoorbeeld het opnieuw laten stuiven van duinzanden). Er mogen geen ontgrondingen of egalisaties plaatsvinden en grondverzet en diepploegen is niet toegestaan.

De aardkundige monumenten van de Provincie Noord-Holland in het gebied van het Geopark Heuvelrug i.o.:

- Stuwwallengebied van het Gooi – Noordelijke deel van de Heuvelrug
- De Waver, de Vecht en de Aetsveldsche Polder, Weesp-Muiden – oorspronkelijke afvoer van de Rijn en polder
- Naardermeer – Natuurgebied met klei-laag op de bodem

Bronnen:

https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Aardkundig_erfgoed

https://maps.noord-holland.nl/GeoWeb51HTML5/index.html?viewer=aardkundige_monumenten

<https://www.bodemrichtlijn.nl/Bibliotheek/bodembescherming/aardkundige-waarden/aardkundige-waarden-beleid-provincie-noord-holland>